

OCIMASTRUM, SIVE OCIMOIDES.

Ocimastrum uila: sic enim natura pueris interdum ludendi praeiit instrumenta. Memini huius Nicander in theriacis inter echy genera, sic inquit. Echy genera duo: alterum spinoso folio, anclusa simile: alterum minoribus folijs, & purpureo flore, asperulo lanuginosoque caule, capitulis viperarum figura. Ocimastrum vires tradidit Galeus in calce libri 8. simplicium medicamentorum, ubi sic inquit. Ocimoides quidam Philoxerium cognominant. Radix superuacanea est. At semen tenuissimum, & defecantissimum circa mordacitatem facultatis est. Herba Graecis οκίμαστρου, Latinis Ocimoides, & Ocimastrum appellatur. Italij Basilio saluatico: Hispanis, Alabaqua montesina: Gallis, Basille sauvage.

Nomina.

α Καρεν. οκίμαστρου
μαστρου
καυλός, κη
τα πύλα.
i. caulis & to-
lia succo re-
secta sunt.

Erys.

ERINVS.

CAP. XXVII.

Erinus nascitur apud fontes. & fluuios, folijs ocimi, sed minoribus, parte superna diuisis, surculis succo turgent. Semen drachmis duabus in quatuor mellis cyathis oblitum, oculorum fluxiones cohibet. Succus cum sulphure, & nitro intillatus, aurium dolores sedat.

Esf: non-

Etsi nonnulli Dioscoridis codices habeantur, in quibus non legitur Erinum aliquo lacteo succo turgere; desunt tamen & in quibus planè oppositum scriptum inueniatur, quorum lectio mihi magis probanda videtur non infirmis, ut arbitror, nisi xus rationibus. Quippe quòd herbam hanc apud aquarum riuulos viderim, legerimq; lacteo succo manatè, adeo ut eo manus inficeret. Quòd præterea Plinio reddatur Erinus herba lactaria, seu lacte madè lib. 23. c. 7. ubi de ea hæc membris prodidit, Herba inquit, quam Græci Erinos vocant, reddenda est in hoc loco propter gentilitatem. Palmo alta est, caudiculis quinque, ferè octimi similitudine, flos candidus: semen nigrum, paruum, quod tritum cum melle Attico oculorum epiphoris medetur. Manat lacte multo, & dulci. Herba perquam vtilis aurium dolori, xiri exiguo addito. Folia resstunt venenis. hæc Plinius. Ceterum Erini facultatis aduersus venena non meminit Dioscorides, quanquam Nicandro, ut que ad id præfret, addatur in antidotis. Galenus hæc herbam non Erinum, sed Echinos appellat: neq; id sanè mirum est, quandoquidem in vetustis aliquis Dioscoridis codicibus Echinos legitur. De qua differens ipse Galenus libro 6. simplicium medic. sic inquit. Echini herbe semen acerbum est: ac pròinde repellentis, & exicatoris facultatis. Vultur eo ad oculorum, & narium fluxiones. Quæ herba Græcè ἔρινος, Latè Nomina. nè, Erinum, & Ocimum aquaticum nominatur: Italicè, Erino: Hispanicè, Basilgo de lhagea.

Erini confid.

Erini vires ex Gal.

Nomina.

10

A³poris.

GRAMEN.

CAP. XXVIII.

GRamen geniculatis serpit ramulis, à quibus radices spargit dulces, articulis præcinctas: folia acuminata, dura, & ut arundinis parua: lata, eaque iumenta, & boues pascunt. Trita radix illi

GRAMEN.

vulnera

succedit decoctum ad vulnera conglutinanda. Quod & ipsa herba tusa praestat illa, incuratque, & ab inflammationibus placat. Decocto adjectum vinum, ac mel ab aliquibus, & thuris, & pipris myrrhaeque terita portiones. Rursusque coquitur in aereo vase, ad dentium dolores, & epiphoras. Radix decocta in vino torminibus medetur, & viriæ difficultatibus, pleuribus vesica: calculus frangit. Semen vehementius urinam impellit: album, vomitionesque sistit. privatum autem draconum moribus auxiliatur. Quod & graminum genere septem intermoda habet, efficacissime capiti contra dolores adalligatur. Sunt qui & aculeatum gramen vocant trium generum, cum in cacumen aculei sunt plurimum quini, dactylon vocant. Hos convulsus naribus inferunt, extrahuntque sanguinis cieiendi gratia. Altero, quod est aîzô simile, ad paronychia, & pterygia megium, & cum caro inguibus excreverit, utuntur cum axungia. Tertium genus, quod tenuius est, nascitur in parietibus, & regulis. Huic caustica vis est. Sistit ulcera, qua serpunt. Gramen capiti circumdatum, sanguinis è naribus fluxiones sistit. hæc Plinius de graminibus. Ceterum hinc omnibus plantè perspicuum esse puto, Gramen, quod in Babylone, non solum in Italia: quanquam illud primum ac vulgatum genus nobis passim frequentissimum nascatur. Neque illud quoque omnibus non cognitum & vulgare est, cui in cacumine caulium quini sunt aculei, veluti digiti, quos pueri naribus inferunt extrahuntque, ut sanguinem eliciant. Hanc herbam Hetrusci ab effectu vulgo appellant Sanguinella, alij Capriola. De qua latius in Coronopo diximus. ubi Leonicieni, & Ruellij sententiam reprobanimus, qui hanc & Coronopum Dioscoridis unam & eandem herbam esse asseruerunt. Verum de Coronopo separatim disserui Plin. lib. 2.2. c. 19. sup. naturæ historię. Postremâ hæc in aliquibus Græmanis locis seri ac coli audio non minori cura, quæ cetera frugum & leguminum genera.

GRAMEN PARNASI:

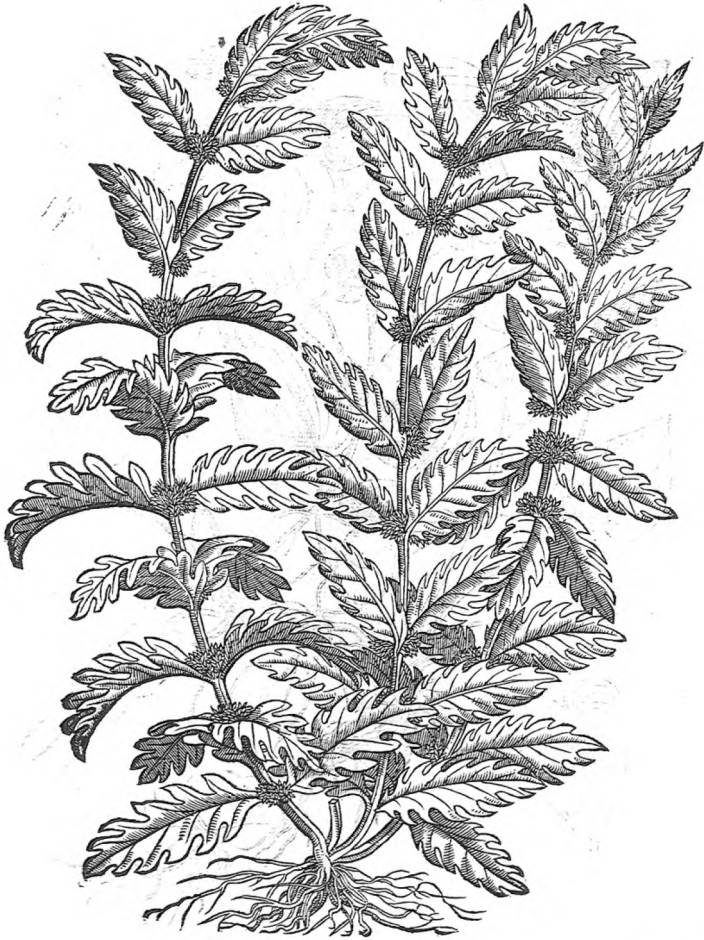

Graminis vi-
tes ex Gal.

Siquid eius femine, quod *M. N. N. A. M.* appellant, frequenter vescuntur in cibis, q. in iure pinguium carniuum decocti, no-
minorem cum palato ineat gratiam, q. oriza; cui ego facile praeponerim: est enim semen panico, miltioq; longè minus, album ori-
zæ seè modo: sed in pila ipsum quoq; tundere oportet, ut a suo resiliat putamine. Ceterum *GRAMEN* quod in Parnaso
provenit, ego Iacobo Antonio Corsuso viro optimo acceptum refero. nam antea a me visum non est. Sed iam Graminibus suas
reddamus vires ex Galeo, qui de his agens lib. 6. simpl. med. ita scriptum reliquit. Graminis radix mediocriter frigida est, &
sicca, mordacitatem quandam exiguam, & partium tenuitatem obtinens. At herba ipsa primo quidem excessu refrigerat, in hu-
miditate però, & siccitate moderata. Porro semen alibi quidem imbecillum est, in Parnaso verò desiccatorium, & tenuium par-
tium, & subacribum. Gramen esulentam habet radicem, vbi mollis fuerit dulcem quidem instar aquæ, sed acre quiddam esse tunc
frigidam, tunc siccam: ac proinde cruenta plera glutinare. At ipsa herba illita, non vehementer refrigerat, in vado consti-
tuta humiditatis, & siccitatis. Porro mordacitas & tenuitas, quæ radici inest, exigua est quidem, sed interdum tamen lapides
frangere asolet, si quis eam decoctam ebibat. At semen alterius quidem imbecillum est, eius verò que in Parnaso nascitur,
primam ciet: & fluxus ventris, & stomachi reficcat; vis enim eius est exicatoria, tenuium partium, & subacriba. Herba,
quæ Græcis ἐρπύριε, Latinis Gramen appellatur: Arabibus, Vagem, Nagen, seu Negien, Thel, kel, & Negil: Italis, Gra-
migna: Germanis, Graß: Hispanis, Grama, & Gramenba: Gallis, Dent de chien.

Nomina.

SIDERITIS PRIMA HERACLIA.

Σιδερίτις.

SIDERITIS.

CAP. XXIX.

Sideritin aliqui heracleam uocant. folia habet marrubii, sed longiora, satis ad frondem quercus, aut saluia accedentia, minora tamen, & aspera: caules edit quadratos, dodrantem altos, aut etiam maiores, non iniucundi gustus, aliquantumque subadstringentis: in quibus per interstitia orbiculata uertebre, ut in marrubio spectantur: & semen in eis nigrum nascitur in petrosillis. Illita folia, suapte in uulnere sine inflammationis periculo iungunt.

a in Sideriti-
tis quadrato-
ris in specu-
lis locis. in
omnia exple-
ria.

Σιδερίτις ἄλιπα.

SIDERITIS ALTERA.

CAP. XXX.

Altera Sideritis binum cubitorum ramulisi exilibus: folio filicis, numerofo, utrinque per oras diuifo, pediculo longo, prodeuntibus è summo alarum sinu furculis, longis, tenuibus: capitulo in cacumine orbiculato, aspero: in quo semen continetur, quam betæ rotundius aliquanto, ac durius. Huius uis foliorumq; ad uulnere, præcipua est.

a M. G. eda-
la. in Sideri-
tis quadrato-
ris in specu-
lis locis. in
omnia exple-
ria.

SIDERITIS II.

Σιδερίτις

a Mell. v. 1. parietibus.
 T Orb. p. 1. parvis.
 b Vtrunque exép. xxi. trā.
 tne d. d. l. a. v. a.
 me d. d. l. a. v. a.
 p. 1. a. v. a. v. a. v. a.
 d. d. l. a. v. a. v. a. v. a.
 xxi. v. a. v. a. v. a. v. a.
 t. a. v. a. v. a. v. a. v. a.
 vis est, vt imposita glutinet vulnera recentia, & cruentia.

Sideri in aliam esse tradunt, quam Crateuas heracleam vocat, in^a macerijs, & vineis nascentem: folijs, ab vna radice multis, coriandro similibus †, circa colicos dodrantes, laeues, teneros, subcandidos atque subrubicundos: flore puniceo, paruo, gustanti amaro, & lento^b. Huius ea vis est, vt quāvis recenti vulnere imposita, sanguinem supprimat.

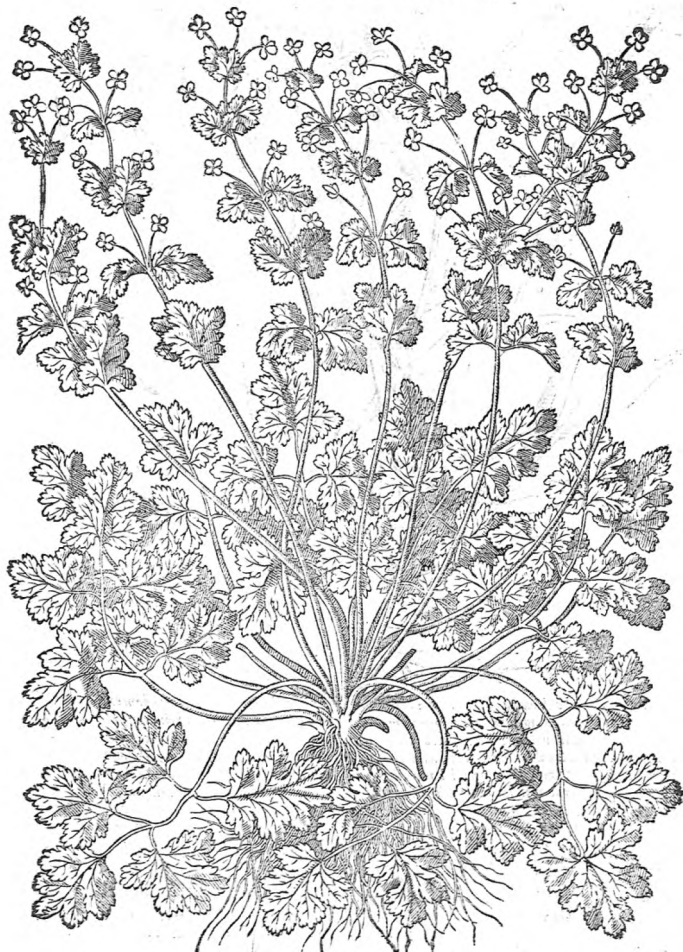
Tria Sideritis genera prater Achilleam, de qua sequenti capite dicitur, hic a Dioscoride representari constat. Quorum ceteri illam, quae secundo loco describitur, antea in nostris Italicis commentarijs me nunquam inuenisse, ac vixisse tradiderim; eam tamen hoc anno Tifis ad me misit Lucas Ghinus Forocorneliensis vir rei medicae peritissimus. Reliqua vero genera tandem nouisse nos putamus, quod ea omnibus notis suam quaeque historiam sequi deprehenderimus. Ceterum nemi mirum sit, quod tam varia effigie prima Sideritidis folia reddiderit Dioscorides, vt qui ea modo marrubij, modo quercus, modo saluis figura depingat. Quippe eorum longitudo saluis accepta referatur oportet: scabrities deinde superficialis, ac subalbians color tum eidem saluis, tum marrubio quercu postremo, quae in ambitu est diuisura. Talis perfectio nihil esse videtur, quam nos primo statim loco expressimus. Quippe omnibus notis primam refert Sideritum, nec aliud

SIDERITIS III.

quidpiam obfervare videtur, quam quod ea frequentius nascatur humidis quam siccis locis, quanquam saepe eandem videntem in locis quoque siccis invenimus. Id itaque tantum in causa est, ut hanc non ausim omnino legitimam facere Sideritum, & praesertim cum aliam nunc repererim plantam in Viennensi agro, ac in alijs Aulirij locis, arido in solo, quae Sideritum primum perbellè refert. Exit enim haec quadrato caule, ipsoque dodrantali aut maiori, ramofoque. folijs Marrubii longioribus, & ad salinis faciem accedentibus, crispis, & albicanibus, & per ambitum laciniatis: sapore haud ingrato: Floribus verticillatim in caule proceduntibus, marrubij modo, ut ex appicta hic imagine, quis certior fieri poterit. Sed ea mihi quidem nihil prorsus primum Sideritii adfipulari videtur, cuius imaginem expressit Fuchsus in suo insigni de stirpium historia commentario. Siquidem perspicuum est, quod eius pictura non solum non praese fert folia, & caules, quae Sideritum verum referant; sed etiam flores eius spicati in cacumine, non in caulibus inter folia marrubij modo, planè vera Sideritii referari Fuch. erratū,
 ☉ conspicuntur. Quellus porro Sideritum hanc nonnullis herban Judaicam appellari tradit. Verum si is Judaicam illam intelligit, cuius libro 2. meminit Avicenna, nullo modo erroris culpa vacare potest. Nam Avicenna Judaica herba nil sanè aliud designat, quam eruim. Sunt tamen aliqui, qui herbam Judaicam, itemque Paganam eam nominant, quae herbarijs, & medicis quibusdam VIRG. A. aurea dicitur, caule rubente, bicubitali, laevi: folijs oliuae latioribus, & cum minimissimè ferratis, in superficie lenibus: floribus in summitate caudum spicatis, colore aureo, flores ij, ubi maturuerint,

SIDERITIS IIII.

in pappo abeunt. Hanc chirurgici in Germania, alijs quibusdam additis, his feliciter potandam exhibent, quibus intrinsecus infusa sint vulnera, & ad fistulas. Quinetiam eam in unguenta, que ad id conficiuntur, vtiliter addunt. nam, vt ipsi referunt, glutinantis vulneribus tam intrò in corpus sumpta, quam exterius illita, efficacis admodum est medicamentum. Extulit hanc Arnaldus inter recentiores clarissimus auctor: ad vniuersam ciendam, comminuosq; calculos, quod tamen apud alium scriptorem hactenus mihi non licuit reperire. Pota hæc alii fluxiones cohibet, id quod etiam præstat chyliteribus infusa. Eius decocto sanantur oris vlcera, firmanturque dentes. Idem gargarizatu anginam, & eolumella inflammationem ardet, & faucium morbis medetur. Veruntamen hæc, vt ad institutum nostrum redeamus, non erit Sideritis primi generis, vt fortasse Ruellius existimauit. Sunt quoque, qui Italicam Pimpinellam tertiam faciunt Sideritis, quibus ego haud stipulari possum. quippe quod illi folia coriandri non sint, nec eadem circa caules oriuntur, sed pinnata, & longo vtriusque pediculo exeant. Item quod caules prædixos gerat, non teneros, atq; etiam quod flores, capitulaque nec amaro, nec lento gustu habeantur, sed astringenti, & austero. Sideritis vires memoria prædidit Galenus lib. 8. simpl. med. vbi ita scripsit reliquit. Sideritis habet quidem etiam abstergendi quandam facultatem: sed pluvium eius pars humidâ est, & meo diocriti frigida: paucula vero meo adstrictio. quare phlegmonem sedat, & glutinat. Hæc Galenus, de vna tantum Sideritis scribens. Sed cuius ex tribus meminere, non facile est decernere. Et tunc sic Græcè, vt etiam Sideritis Latine vocatur: Arabicè, Siderichis: Italicè, Sideritè.

Sideritis vires ex Gal.

Nomina.

plaque, colore in purpura candicante, punctis quibusdam aureis depicta, quam semper putavi esse legitimam *Achilleam*. Atque in hac persisiam sententia, donec quis certioram plantam protulerit: quocirca mihi plane omnibus notis *Achilleam* Dioscoridis representare videatur. Ceterum in hunc forte errorem, ut crederent nostrum millefolium esse *Achilleam*, illos adduxit Plinius, qui libro 25. cap. 5. *Achilleam* Latinis millefolium vocari tradidit. Verumtamen is, quantum videre est, eo in loco non *Achilleam* hanc describit, sed eam omnino plantam, quam Dioscorides *oxyriophyllum* appellat. Quare paulo post hæc verba subiunxit. Sed alij, inquit, fatentur veram *Achilleam* esse scapo cernico, pedali, sine vanis, ex omni parte singulis folijs rotundis elegantè vestitam. Ex quibus verbis liquido apparet eubitasse Plinium, qualis legitima esset *Achillea*: & ideo ita indeterminatè locutum fuisse, ut nihil in eo perpetuum statui possit. Serapio, auctoritate Constantini, *Achilleam*, quod (ut ipse ait, licet falsò) rubeam succum fundat, sanguinem draconis appellat, sed fortasse hic in terpretis lapsus suus factus est. Si quidem succum rubeam fundere *Achilleam* non tradidit Dioscorides: neque etiam (ut omnes competam habent) *laeryma*, quam officina sanguinem draconis appellant, herbe succus est, sed *Arabicæ* cuiusdam magnæ arboris gummi, vel, ut aliqui volunt, draconis animalis est sanguis ab elephante colligi. Cuius loco illine plurimum vendunt impostores, quem hirci sanguine cum resina ruavis, sorbis siccis, alijsque nonnullis adulterant, & in rotundas plantas conformant. *Achilleam* meminit Galenus libro 8. simplicium med. sic de eius viribus scribens. Quidam etiam vocant *Achilleam* siderium, quæ propositæ quidem, quod ad iam dicta attinet, viridus est non dissimilibus: ceterum ad strictione exuperat. quare ad sanguinis eruptiones, dysenterias, & muliebri profusum congruit. Planta Græcis ἀχιλλεύς, Latinis *axiter* & *italis Achillea* vocatur: *Arabicis* *Sichititis*, & *Egylis*: eius verò succus *Denalobotten*.

Serapionis la-
psum.

Achilleæ vi-
res ex Gal.

Nomina.

R V B V S.

B&rs.

RVBVS.

CAP. XXXIII.

RVBUS notitie vulgaris . Vim habet siccandi , & adstringendi : capillum tingit . Ramorum deco-
 rum , potu alium sifit , & fœminarum profluua , præteris morui accomodatiffimum . Gin-
 giuas firmant , & oris vitis medentur folia commanducata : cohibent vlcera quæ ferpunt : viceribus
 in capite manantibus , oculisque proidentibus , remedio fiant : condylomatis , & hamorrhoidibus
 folia illinuntur . cardiacis , & ftomachi doloribus , trita conuenienter imponuntur . Caules cum fo-
 lijs tunduntur . exprimiturque fuccus , mox fole cogitur , fingulari remedio contra omnia , quæ mo-
 do dicta funt . Mori in rubo nafcentis quàm optimè maturi fuccus , ad oris medicamenta conuenit .
 Sifitur alius præmaturi cibo , necnon flore in vino potu .

B&rs. id&ia.

RVBVS IDAËVS.

CAP. XXXIII.

ID&us Rubus appellatus eft , quoniam copiofus in Ida prouenit . Eft autem longè tenerior priorè ,
 ac minoribus fpinis horrens : quanquam & fine fpinis inuenitur . In fuper eadem prætat , quæ fu-

RVBVS IDAËVS.

a M&rs. id&ia
 i. M&rs. id&ia
 i. M&rs. id&ia

prædictus. Cæterùm flos cum melle oculorum collectionibus illinitur, ignem sacrum extinguit, stoma-
chicisq; ex aqua bibendus datur.

Puberum: q̄
fideratq̄.

Rubi vulgaris plante, plura apud nos reperiuntur genera. quod etiam testatum reliquit Theophrastus libro 3. capit.
18. de plantarum historia. Alius namque arboris instar crassest, in altum atollitur: alius sepibus, fructu-
sique implicatur: alius inmi serpit, radicaturque graminis modo, quem ideo huminum appellant: alius denique alijs mo-
dit in syluis, & montibus vagatur. Cæterùm qui p̄ssim in sepibus & fructus nascitur rubus virgatus quadrangulus, sub-
rubeus, obsequiosus aduncis, minantibusque aculeis ubique refertus. E ramis pediculi procedunt aculeati, & quibus terna
dependent folia, aspera, & in acutum desinentia, fragaria herba haud dissimilia. Prominente aliqua parte dorso, aduncis,
& minoribus spinis armato. flores profert in ramisculorum summis partibus racemosos, albicantesq;: et quibusseria oriuntur.
Radix illi est longa, & longo tractu repens, graminis modo. At ID. AEPVS RV BVMS, est ab Ida monte denominari cepit,
quod vbi copiosissimus sortasse habeatur, nascitur tamen in alijs etiam montibus. Nam in Boemia non solum habetur in
montibus vbi sponte enim frequentissimum adeo reperies, vt montes quidam eo solo syluestant: sed etiam in hortis translata
videas. Est itaque altero longè clementior. Siquidem latiora, mollioraque profert folia, virgata rotundas, fragiles. spi-
nis nullis, aut omnino raris. Flores edit albos vulgaris rubi emulos, quemadmodum, & fructus, qui facie rubi mora imitatur;
intercedent tamen coloris ac saporis differentia. Quippè is tenerior est. Sapore subulci pariter ac subadstringenti, et quadam
cum insipiditate incundus. Color quoque illi est perpetuò rubicundus, nunquam nigrescens, & in superficie subalbicans,
ac si esset rore frigido persusus. Ananqueses & Tridentini hos fructus Ampomele vulgo vocant, usq; fragorum vice vescuntur.
His autem fructibus vsq; maximum delectantur, qui hac de causa, eo potissimum tempore, quo maturescunt, à ve-
natoribus captantur. Sunt & pastorum cibis, qui in montibus ouium caprarumq; grege; custodiunt. Fuchsius rubi mo-
ra (vt libro primo in ligustri mentione diximus) vaccinia esse putat. Sed quare ab eo dissentiam, ibidem diffusius ostendi,
quod scilicet vaccinia flores, non fructus esse existimem. Rubi vires descripsit Galenus libro 6. simplicium medicamentorum,
sic inueniens. Rubi folia, germina, flos, fructus, & radix qualitate adstringente participant, eaq; non obscura. Sed
hoc inter se differunt, quòd folia mollia potissimum, & recens nata, plurimum in se habent substantia aqueæ, parum ve-
rò adstrictionis: eadem ratione & germina. Itaque si mandantur, aphthas, & alia oris vlcera sanant. quin & alia vul-
nera curare valent. Est enim eorum temperies & ex terrea frigida essentia, & aqua tepida. At fructus, siquidem
maturus fuerit, non parum habet succi calidi temperatis, qui dulcis est, vt monstrauimus. Proinde ob hoc, & propter
modicam adstrictionem, eui non insuauis est. At immaturus à frigida substantia terrea vincitur: & propterea aculeus est,
& valde exiccatorius. Est sanè uterque siccatus reconditur, validius quam recens desiccatus. Sed & flos eandem fructui
immaturò facultatem possidet: utraque ad dysenterias, & ventris profluumis, tum rubi dependitum, & sanguinis expul-
siones, idonea remedia. Porro radix præter adstrictionem non paucam in se habet substantiam tenuem, propter quam &
lapides renem comminuit. Hæc planta Græcis Κάρις appellatur. Latinis, Rubus: Mauritanis, Buleich, seu Haleich: Italis,
Rouo: Germanis, Carza: Gallis, Ronce. Eius verò fructus Græcè Καρία, & Κάρινα dicuntur: Latine, Mora rubi: Ita-
licè, More di rovo: Germanicè, Bramer, & kratzber.

Rubi vires ex
Gal.

Nomina.

Ελξίνη.

HELXINE.

CAP. XXXV.

Mem. me-
te. ad. i. lo. at
que eodē mo-
do habet Ca-
teuz. sub no-
mine sugim.
Helxini con-
siderato.

Helxine cognomento cissampelos, folijs est hædere: minoribus, ramulis¹ exilibus, quibus com-
plectitur quodcumque contigerit adminiculum. Nascitur in sepibus, vineis, & fegetibus. Fo-
liorum succus potu deicit alium.

Quorundam
epinio.

Nilli certè dubium esse putarim, quin Helxine cognomine cissampelos, quasi hederaceam vitem dixeris, species sit
Conuoluuli. Sed que ea sit, non facile explicari potest. Vt enim cum eam reddiderit Dioscorides foijs hederæ simi-
libus, minoribus tamen: ramulis exiguis, quibus quodcumque contigerit, complectatur: nasciturq; in sepibus, vineis, &
fegetibus, satis mihi declarasse videtur, eam esse Helxinem, que quidem in aruis tum fegetes ipsas, tum liuum, tum legu-
mina omnia irretit, ac vincit, & in vineis, palis, & vitibus circumvoluitur. Hanc Hetruscum vulgus suo idiomate no-
minat Vilucchio minore, Tridentinis verò Minutola dicitur. Quanquam non desunt, qui putent Helxinem eam esse her-
bam, que crebra reuolutione septa, & vicinos implicat frutices, flores illos candidos ostentans, quos nostri vulgò ap-
pellant Campanelle. Hanc Plinius conuoluulum vocat libro 21. cap. 5. vbi eam his verbis depingit. Est, inquit, flos non
dissimilis lilio in herba, quam Conuoluulum vocant, nascens per fruteta, nullo odore, nec crocis intus, candorem tantum
referens, ac veluti naturæ rudimentum lilia facere condiscens. Sunt qui aberrantes hanc herbam, & eius florem ligu-
strum vocent: in que appellatione deceptus fuit Seruius grammaticus. Hunc errorem explisimus libro primo, vbi veri
ligustri mentionem fecimus. Helxinem perpaucis perstrinxit Galenus libro 6. simpl. medic. sic inueniens. Helxine, que &
cissampelos nuncupatur, digerendi facultatem habet. Ea Græco nomine ἑλξίνη, Latino item Helxine cissampe-
los: Arabico, & sim. Italico, Vilucchio minore: Germanico, Mistel vniid: Hispanico, Campanella yerua.

Helxines ui-
res ex Gal.
Nomina.

HELXINE CISSAMPELOS.

Ελατίνη.

ELATINE.

CAP. XXXVI.

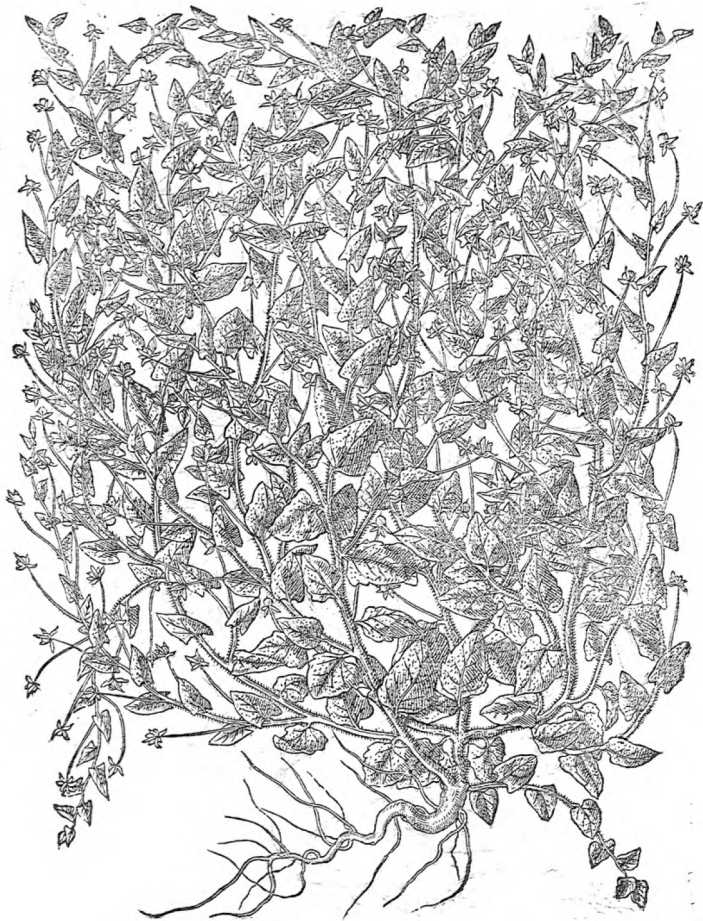
60 **E** Latine folia habet helxinæ similia, minora, rotundiora, pilosa: tenuibus, & dodrantalibus ramulis, quinis, fenis ÷, à radice foliosis, gustu adstringentibus. nascitur in segetibus, & cultis. Oculorum fluxionibus, & inflammationibus auxiliatur, folijs cum polenta tritis, & impositis. Eadem contra forbitionis vsu³ dyfenteriam sistit.

a Meum. xxi.
 λισ. xxi. i. i. c.
 tren., &c

Elarines con-
 sideratio.

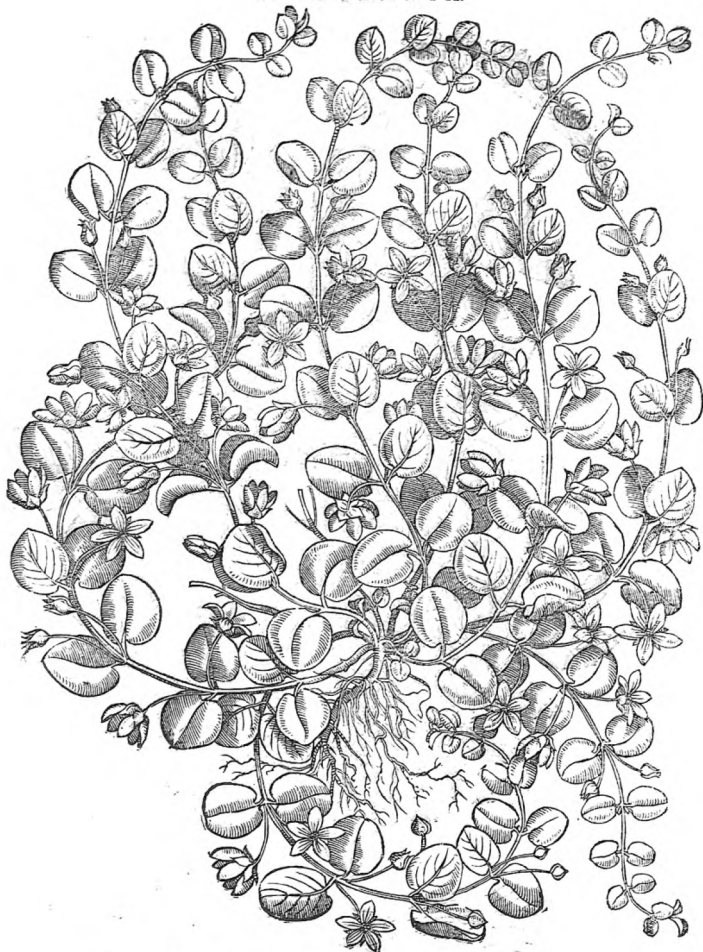
Sunt qui velint Elatinen eam esse plantam, quam quidam Nummulariam uocant. Alij verò non hanc volunt, sed eam quam nos vulgò vocamus Sobasivella, officina Pimpinellam, & alij quidem Sargisabam dicunt. Sed mihi quidem, ut dicam quod sentio, neutrorum placet opinio. Siquidem Nummularia in primis non fert folia pilosa, neque in segetibus, neque in cultis promerit, sed plerunque in scrobium marginibus, præsertim vîgine madentibus. Deinde Pimpinella uocata ramulis exit longè pluribus, quam fenis in terram proceris dentibus, & folia habet vndique in ambitu laciniata, asteris-sc. modo. Ruellius; arò Elatinen in Gallia vulgò Rapissum vocari ait, eòq; ut rapo syluestri in vernis acetarijs rura vti.

ELATINE.

Elatines vires
ex G. l.
Nomina.

Verùm si rapistrum id Hetruscis est, quod Gallis, cerrò scio, Elatines esse non posse. Que tamen quò nascatur in Italia, nec negare quidem, nec affirmare ausim, cùm hæcenus plantam non viderim, qua illam legitime vserat. Galenus de Elatine quàm brevissimè disternit lib. 6. simplicium medicamentorum, sic inquit. Elatine modicè tum refrigerat, tum adstringit. Huic nomen Græcum est ἐλάτινα: Latium similiter Elatine: Arabicum, Athîn.

Eupatorium. EUPATORIUM,

CAP. XXXVII.

Eupatorium fruticosa herba est, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, virsutum, cubitalem, interdum ampliorem: foliis per intervalla quinq̄uefolij, aut cannabis potius similibus, quinque partitò, aut amplius diuisis, nigricantibus & ipsis, per ambitum ferratis: semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatum vestibus inhæret. Contrita huius folia, & cum saillo adipe imposita, vlcibus, quæ ægrè cicatricem trahunt, medentur. Herba, aut semen in vino potum, dysenteria, iccinoris vitii, & serpentium ictibus liberat. Nec desunt, qui aberrantes argemonem hanc appellarint, cum tamen longè alia sit, vi exposuimus.

Sunt nonnulli, inò vniuersa ferè seplasariorum turba, legitimi Eupatorii vice quandam aspectu insignem plantam, que plerumque in vlgiosis locis, & in scrobium marginibus enascitur, tricubitali longitudine, folijs cannabis amul-
 lis, maioribus tamen, subalbidiis, hirsutis, & amaro gustu, & odore medicato, haud insuauis, caule subrubro, rotundo. Hinc flores in umbellam exeunt, non tamen simul coherentem, sed diuisam, origani vulgaris modo, colore in purpureum albicante, qui maturiscentes in pappos abeunt. Radix, que in plures diuicatur partes, illi inutilis est, nulliusque in medicina vsus. Et quanquam ij sciunt, legitimum Græcorum Eupatorium eam esse plantam, que vulgo Agrimonia vocatur, eam tamen

Eupatorii cõ-
sideratio.

vna furtè

rum fortè imitatione, qui Dioscoridis etate eandem perperam argememonem appellabant; cum tamen animis imbibitos iandiu errores revertere nequeant, vel potius nolint, difficultè quidem adduci patiuntur, ut vulgarem Agrimoniam Græcorum medicamentis, qua Eupatorium excipiunt, admisceant. Non tamen hæc propterea dicimus, quòd omni ex parte illius Eupatorii usum damnemus. Palam etenim est, ut ex foliorum amaritudine, & odoris præstantia, quo huius Eupatorii tota redolet planta, percipi potest, id & obstructiones aperire, & crassos, lentosq; humores virisq; incidere posse: quin etiam alia plurima auxilia præstare, ut paulo inferius explicabimus. Veruntamen nunquam eò deueniam, ut assuerem, hoc apud Græcos legitimi Eupatorii nomen sibi ascripsisse: tantum illud abest, ut etiam à nullo, quantum equidem inuenerim, veterum sub alio nominis non sine magno errore sibi persuasit, vulgare hoc Eupatorium dubio procul hydropiper esse à Dioscoride libro secundo descriptum. Sed nos ibi in nostra hydropiperis commentatione Ruellii errorem latius explosimus, quam ut quicquam superfluis longè diuersum est. Id namque plures ab radice emittit caules: foliis minori centauro similibus, per ambitum lacinia- tis: floribus aureis, in umbellam coherentibus, h. l. l. b. s. i. modo. Hoc nostratibus Scenensibus vulgè vocatur herba Giulia. Huius comam mulieres per noctem vino albo macerant, ac subinde diluunt pueris potandum crascent dimicij cyathi mensura ad necandos vermes admirabili successu. Nascitur hæc in campestribus: atque, ut mea fert opinio, ea est planta, qua Dioscoridi

Eupatorium
Melissæ.

Dioscoridi ageratum dicitur: quippe que omnibus notis illi respondeat, etsi non desint qui à nobis dissentiant. Quorum vultus est Andreas Marinus, qui in Mesuis libellum de simplicibus medicamentis alium excolentibus quasdam novas edidit annotationes. Verum an is rectè Ageratum examinaverit, inferius suo loco narrandum relinquimus, ubi de Agerato differemus. Atqui interim admonendi sunt lectores, ut imaginem quam is pro Mesuis Eupatorio ex commentariis nostris in sumum 60 transplanta vit Mesuem; diligenter intueantur; quòd si fecerint, illico sanè agnoscent, quam ipse in simplicium medicamentorum censu se exercuerit; siquidem is non Mesuis Eupatorium illud ex Dioscoride nostrò transfudit, quod nos in Agerato primo loco appinximus, quodq; herbam Iuliam à nostris appellari diximus: sed alteram quandam plantam facit, Japere, odoreq; ab ipsa Iulia herba, sive Mesuis Eupatorio valde diversam, quam nos Ageratum alterum nominavimus. Itaq; saepe fit, ut dum alios errores arguere nitimur, nos ipsos longè magis redarguendos in medium offeramus. Hinc itaque addiscant Materianorum sequaces, cum tres habeantur plantae nomine Eupatorij, in medicamentis à Mesue relictiis sumum interperere Eupatorium: in Auzicenne remedijs suo item vti: & in Græcorum compositiones Agrimoniam vulgò vocatam addere. Sed animadvertant velim, ne in hoc Valerij Cordi dispensatorium sequantur, quod perperam, meo quidem iudicio, scribit in confessione pilularum aggregantium, quòd & in syrupo de Eupatorio, pro ipsius Mesuis Eupatorio admiscendam esse Gratianellam. Siquidem hæc præterquam quòd alium magno incommodo deiciat, nullis etiam planè notis, ac reliquis facultatiònis illius representare deprehenditur. Nempe sua deiectiona vi, qua magno cum impetu ventrem soluit, securum melleum, atque

C. rdi & Fu-
c. sij error.

in syrupo

infirmum reddit . Cordum secutus videtur Fuchsius, vir aliqui doctissimus, in libro de compositione medicamentorum, quem
 postremo auctum edidit, ubi in antidoto è lacha magna illud Eupatorium vsurpandum esse tradit, quod à Mese deservitur,
 & Græcis ageratum, Italis verò gratia Dei nominatur . Qua in re illud de y duobus viris (pace eorum dixerim) dici possit,
 quod est in communi pronoio: Cæcus cæcum ducit, & ambo in foueam cadunt . Caterum, vt ad vulgare Eupatorium ve-
 deam, viribus sanè pollet id non negligendis . Namque exaltat, extenuat, abstergit, incidit, & aperit . Eximitur è con-
 tuis recentibus folijs succus, & insolatus cogitur in pastillos, quorum in medicamentis est vsus . Præstat Eupatorij vulga-
 ris decoctum, aut epotus succus Ictinoris coloribus, & ceteris eiusdem affectibus ab obstructione proueniens, quo fit
 vt perquam commodè propinentur hydropicis, malo habitu, ictero, & vajorum infarcti laborantibus: quin etiam contra
 splenis tumores, & obstructions . Datur quoque succus ad ventriculi apstematà à frigiditate prognata . In quo casu
 fructione etiam herba extenuat illita . Foliorum decoctum auxiliatur diurnis, & præsertim pituitosis febribus, ab ob-
 structione proueniens . Idem vrinas, & menses pellit, & scabiem, & pruritus sanat, si cum sanaria fuerit decoctum è
 caprino sero, sed succus fortior est . Is enim potus incipienti Elephantiasi medetur . Flores illi vulnera recentia, & vlcera
 sanant . Fugantur venenata animalia herba sicca sufflata . Dicunt obseruatum esse à venatoribus, Cæuis telis vulneratos, de-
 uorata hac planta procul abio sanari . Datur eadem vtiliter pecoribus rufsentibus, & anhelosis equis, quoniam etiam dolores finit .
 Succus binum obolorum pondere in catapotijs deuoratus interituum vermes necat . Item recenter expressus illinitur commodè
 ex aceto

ex aceto, & sale aduersus scabiem. Eupatorij meminit Gal. lib. 6. simpl. med. ubi ita scribit. Eupatorium herba tenuium partu, Eupatorii u-
 incidendi extergendiq; facultate citra manifestam caliditate obtinet. quocirca obstructions teoris expurgat. Inest ei & ad- res ex Gal.
 strictione modica, propter quam robur visceri addit. haec tenus Galenus. Est & herba Agrimonij non dissimilis, quae nonnullis
 POTENTILLA vocatur, tametsi hirsutioribus sit folijs, superne virentibus, inferne vero albicantibus. Cauliculos proferit, Potentilla de-
 qui humi repunt, pilosellj vocatq; modo: aures floribus ornatur, singulari pediculo pendentibus, ranunculo borensi similis. Ra- fici ipsis & vi-
 dice nititur exterius purpurascete, interius vero candicante. Nasctur in viginosis lecis, & propter semitas. P. niue: sa hec res.
 60 planta adstrictoria, & exicatoria facultate pollet. Idcirco mulierum profusua, dysenterias cohibet, & ceteras alui fluxiones.
 Id quod & prestare dicitur si recens in calcis, nudis pedibus subponatur. Datur quoq; vultus potanda sanguinem efficien-
 bus. Herbe decoctum ex vino paratum, praestat potum ad intestinorum tormina, & dorsi dolores. Sicca farina, ex sua ipsius a-
 qua stillatitia pota, albas vteri fluxiones cohibet. Sea valentius addito Corallo, & eboris ramentis. Sunt qui eam ad enterocoe-
 las proferant, tum in cibis, tum in passionibus. Namque bellè vulnera conglutinat, & vlcera sanat, & praesertim quae padenda
 inuadere, & oris partes erodunt. Firmat commotos dentes, & laxas cohibet gingiuas, ubi in aceto decoquatur, & eo se saepe
 colluatur. Item dentium dolores mulcet. Prolapsa columellam restituit, addito alumini momento. Mirum dictu, quod de-
 dum plantis, manusq; volis adnota febrium quarumcumque calores remittit. Herba, quae Graecis ΕΠΑΤΟΡΙΟΝ, & ΠΑΤΑΡΙΟΝ, Nomina.
 Latins item Eupatorium & Hepatorium appellatur: Arabibus, Cafar, Cift, seu Cafet: Italis, Agrimonia: Germanis, Oder
 menig: Hispanis, Agriamonia: Gallis, Agrimone.

a Meum. & Cit. adde-
quata. are-
narum aper-
tionem.
b Cat. Ven-
eris. i. def-
quamantes,
& pterygia in
digitis.

Quinquefolium ramulos fert festucarum similitudine, tenues, dodrantes, in quibus semen; folia menthae, quina singulis pediculis, raro plura, in ambitu serrata: florem ex candido palliscentem: auti amilum. Nascitur in riguis, & aquariis ductibus. Subrubram habet radicem, oblongam, ueratro nigro crassiore. plurimis pollet remediis. Ius radices decoctae ad tertias, si in ore contineatur, dentium dolores sedat: putrida oris ulcera, collutione sistit: arteriae scabritias, gargarizatu laeuigat: cocta in aceto, & illita, serpentina ulcera cohibet: strumas, tumores, duritias, abcessus, & collectiones discutit: ignes sacros, reduuias, condylomata, piforasque sanat. Tenuis radices succus, contra icteroris, pulmonumque uitia prodest: item aduersum uenena. Cum hydromelite autem, vel diluto uino, & piperis exiguo, bibuntur folia contra febrium circuitus: in quartana quidem, quaternum ramulorum folia: in tertiana uero, ternum: in quotidiana, unius. Ea quoque folia tricenis partibus diebus, comitialibus profunt. Foliorum succus tribus cyathis aliquor dies potus, celerrime regio morbo medetur. Illita cum melle & sale, tam uulneribus, quam fistulis remedio sunt: enterocelicis auxilium praestant.

DIAPENSIA, SIVE SANICVLA.

Quinquefolium sanguinis prof. uvia & potu, & illitu silit. Ad expiationes, castimonias, & incantamenta inciditur.

T Ametsi vnus tantum Pentaphylli, siue Quinquefolii meminerit Dioscorides; nos tamen quatuor eius genera vidimus in Italia. Quorum vniq; primum a Dioscoridis historia nihil profus dissentit. Secundum à primo differt, quod folijs sit albicanibus, hirsutis, & flore candido. Tertium folio erumpit paruo, subalbido, per terram repit. Vltimum verò folia fert utriginea, in partes quinque diuisa, quod aliqui DIAPENSIAM, alij Saniculam appellant. Huic in cauliculis summitatibus, & adnatorum fastigijs, capitulo prodeunt subalbida, sicie fragis similia. Primum prorexit in riguis, & scrobium marginibus, cauleculis tenuibus, floribus aureis, è quibus subinde semen oritur. Pediculus è se mitis, & in singulis quina folia oblonga, menthe ferè amula, in ambitu tam: a magis serrata. Radix illi subrubens apparet, quod quannus negat Brauaudus; id tamen alijs, vt mihi eam effodienti, verum esse deprehenditur. Hac in plures radicales diuiditur, elleboro nigro crassiores. Hinc autem mirari subit Manardum Ferrariensem virum aliqui huius nostre etatis ingenio, & doctrina insignem: quippe qui tam facile sibi persuaserit, id legitimum esse Quinquefolium, quod Graeci heptaphyllum, officinae verò barbariorumq; vulgus Tormentillum dicunt. Siquidem haec septem ex vno tantum cauleculo profert folia:

Quinquefolii genera.

Manardi eratum.

PENTAPHYLLVM ALBVM.

Pentaphyllum

Pentaphyllum verò quinque, unde & illi nomen. Hoc radices elieboro similes habet, crassiores tamen, oblongas: illa verò admodum breues, strimiosas, simulq; in vnum compactas globum. Gignitur hæc plerumque in incultis, stitulosiq; locis, in al-
 ris præsertim montibus: illud verò in campestribus, & prope aque ductus, & in riguis. Quæ sanè omnia aperte declarant,
 hæc in re Manardum cecutuisse. Cæterum non possum non mirari scripsisse Plinium libro 15. capite nono, Quinquefo-
 lium nulli esse ignotum, cum etiam fraga gignendo commendetur. Quippe id perpetuo esse falsum, ipsamet quinquefolij plan-
 ta aperit, unde testatur. etsi asserat Brasavolus, cui nos minimè subscribimus, in Veronensi agro nasci Fragariam, cui quin-
 que vnicuique pediculo insunt folia, & quæ fraga gignit, in cibus gratissima, putetq; de hac intellexisse Plinium, quod a Veron-
 a, ut ipse inquit, fuerit oriundus, verum non ob hoc ambos arguere desinam, donec offeratur mihi pentaphylli planta, quæ
 fraga proferat. Cæterum quarta Quinquefolij species, quam Diapensiam vocari diximus, Germaniæ chirurgici maxime
 videntur ad intrinseca vulnera, enterocelas, & fistulas, eius puluerem, vel decoctum potui exhibentes. Quinetiam ad mor-
 bos omnes, ubi adstringenti, solidantiq; medicamine sit opus. Est tamen non ignorandum, hoc non esse Santiculam illam, quæ
 etiànum quinis exortur folijs, radice alba, miro naturæ artificio laciniata, de qua superius in symphyti mentione dissemi-
 mus: sed aliud longè differens. Quinquefolij vires retulit Galenus libro 8. simplicium medicamentorum, his verbis,
 Pentaphylli radix, inquit, desiccatur vehementer, minimum verò acris est. Quare in multo est vsu, velut alia quoque omnia,

Quinquefolij
 vires ex Gal.

FRAGARIA.

que cum sint tenuium partium, circa morsum desiccant. Est enim hæc radix desiccatoria ex tertio quodammodo ordine, minimum habens evidentis caliditatis. hæc Galenus. Cæterum quoniam Pentaphyllum Fraga nobis in mentem redegit, cum ea sint tam cibis quam medicamentis idonea, ideo & res, & locus mihi expetere videtur, ut hic tum plantæ, tum fructus eius vires perscringamus. FRAGRARIA itaque planta est nemini ferè non cognita, adeo ut hoc nomine supernacuum putem, eius faciem representare. Refrigerat ordine primo, sicatq; secundo. Folia, & radix vulnera, & ulcera sanant: muliebres fluxus, & dysenterias cohibent, urinam ciunt, & licui conferunt. Herba, & radicem decoctum potum, auxiliatur iccinoris inflammationibus, mundatq; renes, & vesicam. Idem ore contentum, collutionisque modo agnatum, gingivas roborat, dentes commotos firmat, & destillationes sistit. At Fraga præter id quod gustui sstare in cibis ardeant, biliosis, astuantibusque ventriculis profant, sticticosisque ssum sedant. Vinum, quod ex his elicunt, viciis oculis, que in facie a caliditate proveniunt, mirifice medetur: itemque varos, & oculorum nubes, calidasque destuxiones impostum tollit. Neque etiam hic silentio dissimulanda videtur Euphrasia, quam nobis Fraga nunc ob vocabulorum vicinitatem ad memoriam renoucarunt, cum & ipsa miris ad oculorum morbos virtibus prædita sit: etsi a veteribus Græcis nusquam, quod legerim, descripta reperitur. Est itaq; EUPHRASIA tenuis planta, que ad palmi altitudinem assurgit: folijs minutis, crispis, per ambitum serratis, gustu adstringentibus, paululumq; amaris: caule cæcis tenui, vinctosq; sstere inter purpuram & alium albi-

Fragaria, & fragorum vires.

Euphrasia delineatio, & vires.

EUPHRASIA.

carne, quem emittit abeunte estate, nascitur in pratis. Praestat hæc quocunque modo sumatur tam in cibis, quam in medicamentis recens, vel exsiccata ad omnia impedimenta claritati officium, praesertim cum in cibis diutius sumitur. Fit ex ea vinum vendemiarum tempore, vis & musto macerata, de quo Arnaldus in hunc modum dixerit. Euplochia vinum, inquit, fit ad oculos potendo herbam in musto donec fiat vinum. Cuius visu oculi sanum revertuntur, & austerum impedimentum eorum, & defectum visus in quocunque cuiusvis etatis homine, praesertim ubi pinguedo, & pituita redundent. Et est qui permansit nihil videns per longum tempus, & infra annum, eius visu restitutus est ad visum. Ipsa enim herba calida est & siccata: & habet hoc à proprietate. quod quando pulvis eius comeditur cum ovarum vitellis, idem visum siccum præstat, vel quando pulvis idem recipitur cum vino. Et supersunt reslet fide digni, qui fecerunt in se ipsi, & qui non poterant legere sine oculo, & legerunt postmodum absque ipsis, etiam literam subtiliorem. Et visus vini diu inagratum non habet par in proficiendo visui. Si autem vinum esset nimis forte, temperetur cum aqua feniiculi: & si opus est, addatur zuecharum necessarium. Hæc Arnaldus in libro de visis. Herba *παραπότιον* Græcè, quinquifolium. Arabè dicitur: Italicè, Cinquefoglio: Germanicè, *Vneis sunf*, & *Fingerkraut*: Hispanicè, *Cinco en rama*: Gallicè, *Quinte feuille*.

Nomina.

P H O E N I X.

PHŒNICIS folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora: spicam lolio similem: calamos digitorum sensum, radici aduolutos: septenas octonasve spicas. In aruis, tectisque recenter illitis nascitur. Harum virium compos, vt in vino aultero pota alui profluuium, & emanantem vulua sanguinem sistat, vrinæ impetus infrinet. Sunt qui ad alligatam in puniceo vellere, & suspensam, sanguinem supprimere prodant.

Phœnicis est
siccato.

PHŒNICIS Hetruscis sylvestre Lolium dicitur, quod spicas proferat lolio similes. Nascitur frequens in vicis sectis vias, in agrorum marginibus, & in templorum plateis: quæ quidem nulla prorsus repugnante nota Dioscoridis descriptioni adspicari deprehenditur. Plinius libro 22. cap. 25. Phœnicæam herbam ita a Grecis appellatam, & a Latinis lolium murinum vocari ait, quod fortasse mures derodent spicas illius, quæ in ædificiorum tectis provenit. Hæc frequentissima videtur Coritia in cæmeterio diui Francisci, & Veneris in litore maris prope sacellum diui Nicolai. In summa eius vber vbiq;e proventus. Huic herba nomen Græcum *φœνιξ*, Latinum simpliciter Phœnix, Lolium murinum, & Hordeum murinum: Italianum, Gioglio saluatico.

Nomina.

Ἰδαία ρίζα. IDAEA RADIX.

CAP. XLI.

IDÆÆ radici folia sunt ea, quæ rufco: adhaerent iis veluti exigui capreoli, è quibus flos. Radix spissandi naturam habet, his conueniens, quibus adfrictione opus est. Pota, citam alium, mensficque, & omnem abundantiam sanguinis sistit.

Idææ radicis
confid.

IDÆÆ radix bodie, quod sciam, ad nos non conuehitur: nec quenquam hæcenus reperi, qui scribat, vbi hæc planta proveniat: etsi cognomine natale eius solum facile indicari videatur, quod scilicet in Ida monte, qui ad Troadem spectat, nascatur: vel in eo eisdem nomine, qui in Creta habetur, vt etiam Idgo rubo euenire superius dictum est. Huius vires tradidit Galenus libro 6. simplicium medicamentorum, sic inquit. Idææ radix gustu admodum acerbæ est: ac si opere periculum facias, eandem vim præferet, nimirum sanguinis profluuium, alui fluxum, dysenterias, profluuium mulierum, & quæcunque eius sunt generis tum pota, tum foris imposita curans. Ea vt Græcis *Ἰδαία ρίζα*, ita etiam Latinis Idææ radix vocatur: Italice, Radice Idæa.

Idææ radicis
vires ex Gal.
Nomina.

Ῥωδία ρίζα. RHODIA RADIX.

CAP. XLII.

IGNITUR Rhodia radix in Macedonia, casto similis, leuior, inæquabilis: quæ contrita rosas dolet. Vtilissima capitis doloribus, si madesacta fronti, & temporibus cum rosacei momenton imponatur.

RHODIA radix planta est non omnibus planè vulgaris, & cognita in Italia: etsi ea facile in Apennino, & Gargano montibus nasci, & inueniri possit. Quæ in nostro horto Corithiæ viret, iamdiu eam Gratio Styriæ oppido Petrus Salicetus medicus clarissimus, & in simplicium facultate non imperitus, ad nos primum videndam misit: quam tamen postea frequentissimam reperi in monte magno supra Vipacum, qui circiter viginti millia passuum a Corithia distat. Ceterum quoniam punicis sanè notis eam perstrinxit Dioscorides, vt ab omnibus facilius & cognosci, & reperiiri possit, nos non temerè facturos duximus, si eius historiam hic diffusius tradamus. Radix itaque Rhodia caules emittit rotundos, quadrantes concavos, cubitales, a quibus circinquaque folia prodeunt longiuscula, in acutum desinentia, portulacæ, aut sedi inстар pinguis, minutimque per ambitum ferrata. In caulium cacumine umbellam proferit, viridem rithymali cyparissij modo, sed quæ, vbi deieuerit, rubeſcat. Radix ei inæqualis, strumosa, crassa, qualis pseudocosto, quod ex Gargano Monte aduehitur, læui cortice quæ recens est, exterius splendescens, & intus subalbida: quæ verò sicca est, læuis percipitur, intus rubens, & foris squamosa. Mansa hæc recens, aut trita odore mirum in modum rosas refert: vnde merito ei Rhodie nomen. Præterea omnium radicum viuacissima est: quippe quæ è terra effloſi, nisi locis perquam siccis reponatur, post multos menses rursus plantata statim repullulat. Nascitur in altissimis montium rupibus saxosis, præruptisq; locis, vbi vix tantum terra circum habet, vt illi inhaerere possit. Valeat hæc ad capitis dolores a quacunque causa provenientes, si recens confracta, & rosacea aqua perfusa, vbi calidus sit affectus, aut cum amarica aqua, si frigidus sit morbus, fronti temporibusque illinatur. Cerebrum reborant odoris incumiditate, conuenitq; (vt diximus) omni capitis dolori, vt pote quæ temperatis sit qualitatibus prædita: id quod indicat rosaceus eius odor, quo misicè dolet. Rhodie radicis meminit Gal. lib. 8. simpl. med. sic de eius viribus scribens. Rhodie radix ea videlicet, quæ in Macedonia nascitur, tenuium partium, & disscutientis est facultatis. In calefaciendo verò de secundo recessus censenda est, aut cerè tertij incipientis. Hæc planta Græcè *Ῥωδία ρίζα*, Latine Rhodia radicis nominatur: Italice, Radice Rhodia: Germanicè, Rosen wurz.

Rhodie rad
cis confid.

Rhodie rad
cis vires ex
Gal.

Nomina.

RADIX RHODIA.

EQUISETVM.

CAP. XLII.

a Cap. Rad.
 Ast. i. caulis.
 At. meli. cum
 Ruellio con-
 cordat.
 b Veronique
 exépl. rypia.
 i. solidos.

Equisetum in riguis, & scrobibus nascitur^a. cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in se facti, rube-
 centes, leniter scabri^b: & iuncta circa eos folia, crebra, exilia. In sublimi attollitur, vicinos arbo-
 rum caudices scandens, obvolutumq; dependet, comis multis, nigris, vt equorum cauda: radix ligno-
 sa, dura. Vis herbæ spissare: quare sanguinem naribus erumpentem succus ipse listit: prodest dysen-
 tericis in uino potus: vrinam cit. Sanguinolenta vulnera glutinantur, tritis foliis, & illitis. Radix cum
 sua herba tussim, orthopnoeam, ruptaq; adiuuat. Foliis in aqua potis, dissectiones vesicæ, & intestino
 rum, enterocœq; in vnum coalescere, cogiq; feruntur. Alterum Equisetum caulis est rectus, cubito
 maior, inanis: comis per intervalla brevioribus, candidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum,
 vulneribus remedio est, eademque fungitur facultate.